ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr. A420236817
Lietas arhīva Nr. AA43-0999-18/4
ECLI:LV:ADAT:2018:1115.A420236817.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 15.novembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Roze Paegle,
tiesneses Irina Kaļiņina un Margarita Osmane

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta 2017.gada 21.marta rīkojuma Nr.9.6-12/1689 grozīšanu (kā valsts civildienesta attiecību izbeigšanas pamatu piemērojot Darba likuma 100.panta piekto daļu), par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, piešķirot atlaišanas pabalstu saskaņā ar Darba likuma 112.pantu, kā arī par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 20.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2001.gada 1.jūnijā ar Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) 2001.gada 5.jūnija rīkojumu Nr.1036-p nodibinātas valsts civildienesta attiecības ar pieteicēju /pers. A/.

Ar VID 2016.gada 13.maija rīkojumu Nr.9.6-12/1923 pieteicējs tika pārcelts no VID Finanšu policijas pārvaldes Finanšu izlūkošanas daļas Operatīvās izlūkošanas nodaļas vecākā izmeklētāja amata uz VID Nodokļu pārvaldes Rīgas fizisko personu deklarāciju uzskaites daļas Pirmās uzskaites nodaļas galvenā nodokļu inspektora amatu uz nenoteiktu laiku.

2016.gada 29.decembrī pieteicējs saņēma elektronisko vēstuli ar lūgumu aizpildīt un parakstīt iesniegumu par pārcelšanu uz VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarāciju uzskaites daļas Pirmo nodaļu.

2017.gada 16.februārī pieteicējs iesniedza iesniegumu par darba tiesisko attiecību pārtraukšanu ar 2017.gada 17.februāri, pamatojoties uz Darba likuma 100.panta piekto daļu.

Ar Dienesta 2017.gada 21.marta rīkojumu Nr.9.6-12/1689 (turpmāk – Rīkojums) pieteicējs atbrīvots no ierēdņa amata 2017.gada 17.februārī (pēdējā darbadiena) pēc paša vēlēšanās saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta a) apakšpunktu.

Rīkojumā noteikts izmaksāt pieteicējam vidējo izpeļņu par neizmantotā ikgadējā apmaksātā atvaļinājuma 22,729 apmaksājamajām dienām (31,820 kalendārās dienas) par periodu no 2015.gada 31.decembra līdz 2017.gada 17.februārim saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturto daļu un Darba likuma 149.panta piekto daļu.

Nepiekrītot Rīkojumam, pieteicējs to apstrīdēja.

[2] Finanšu ministrija 2017.gada 13.jūnija vēstulē Nr.14772 norādīja, ka nav pamata pieteicēja iesniegumā minētā lūguma apmierināšanai, jo, kā izriet no Administratīvā procesa likuma 15.panta septītajā daļā un Valsts civildienesta likuma 2.panta pirmajā daļā noteiktā, attiecībā uz valsts civildienesta attiecību izbeigšanu ir piemērojamas speciālās – Valsts civildienesta likuma normas, nevis Darba likuma normas. Ievērojot pieteicēja pausto vēlēšanos izbeigt civildienesta attiecības, izdots atbilstošs Rīkojums, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta a) apakšpunktu.

[3] Pieteikumā par Rīkojuma grozīšanu (kā valsts civildienesta attiecību izbeigšanas pamatu piemērojot Darba likuma 100.panta piekto daļu), par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, piešķirot atlaišanas pabalstu saskaņā ar Darba likuma 112.pantu, kā arī par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu ietverti turpmāk minētie apsvērumi.

[3.1] Pieteicējs vairāk nekā 16 gadus pildīja pienākumus VID Finanšu policijas pārvaldē, pierādot savas profesionālās zināšanas un prasmes operatīvās darbības jomā, ko apliecina Ministru kabineta apstiprinātā un piešķirtā prēmija par pieteicēja darbības rezultātā atklātiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā arī citi apbalvojumi.

Iespējams, ka atsevišķas personas bija ieinteresētas, lai pieteicējs neturpinātu darbu VID Finanšu policijas pārvaldē pie iesāktajām operatīvās uzskaites lietām un kriminālprocesiem.

[3.2] 2016.gada 29.decembrī pieteicējs saņēma elektronisku vēstuli ar lūgumu aizpildīt un parakstīt iesniegumu par pārcelšanu uz VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarāciju uzskaites daļas Pirmo nodaļu. Piedāvātais amats bija galvenā nodokļu inspektora amats, kas ir zemāks amats valsts pārvaldes hierarhijā.

Tā kā ierēdņa pazemināšana amatā var notikt tikai ar viņa piekrišanu, pieteicējs piedāvājumam nepiekrita, jo piedāvātā amata pienākumi neatbilst viņa profesionālajām spējām un kvalifikācijai.

VID, neņemot vērā pieteicēja viedokli, pārkāpa Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 95., 101. un 106.pantā, kā arī Valsts civildienesta likuma 37.pantā noteikto.

Pieteicējs pauda viedokli, ka piekristu pārcelšanai, bet tikai ar nosacījumu, ka VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarāciju uzskaites daļas Pirmās nodaļas galvenā nodokļu pārvaldes inspektora amatā tiek saglabāta viņa iepriekšējā mēnešalga un piemaksas.

Savukārt, ja minētais nav iespējams, pieteicējs lūdza piedāvāt viņa profesionālajām spējām un kvalifikācijai atbilstošu vakantu amatu.

[3.3] 2017.gada 19.janvāra sarunā ar VID Nodokļu pārvaldes Rīgas fizisko personu deklarāciju uzskaites daļas Pirmās uzskaites nodaļas vadītāju tika uzturēta nenoteiktība jautājumos par pieteicēja darba algu un piemaksām, kā arī par darbavietas atrašanās vietu un veicamajiem pienākumiem.

2017.gada 16.februāra sarunā ar VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarāciju uzskaites daļas vadītāju pieteicējam tika norādīts, ka pagaidām viņš strādās Trešajā nodaļā, algu nesamazinās, taču nekas cits netiks piedāvāts.

Pieteicējs nespēj izdarīt to pašu, ko spēj persona ar 10 gadu (vai vairāk) stāžu Trešajā nodaļā, kur darba pienākumi neatbilst pieteicēja apgūtajām iemaņām un izglītībai.

Pieteicējs ir pildījis amata pienākumus un padziļinājis savas profesionālās zināšanas noziedzīgu nodarījumu apkarošanas un operatīvo darbību veikšanas jomā.

Pieteicējs ilgstoši bija neziņā par darba samaksu, veicamajiem darba pienākumiem un darbavietu, bet pieteicēja apgādībā ir nepilngadīgs dēls.

Pieteicējs uzskata, ka spiediens un nenoteiktība tika radīta ar mērķi, lai viņš uzteiktu darbu.

[3.4] 2017.gada 17.februāra sarunā ar VID Personālvadības pārvaldes Personāla administrēšanas daļas galveno personāla speciālisti un VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarāciju uzskaites daļas vadītāju pieteicējam tika piedāvāts noslēgt savstarpēju vienošanos, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 3.punktu, norādot, ka gadījumā, ja pieteicējs ir ar mieru vienoties, viņam tas jāapliecina ar savu parakstu.

Savukārt pieteicēja ieskatā normālās darba devēja un darba ņēmēja attiecībās darba devējs vispirms sagatavotu un no savas puses parakstītu vienošanos, kurā būtu norādīti vienošanās nosacījumi.

Pieteicējs jutās pazemots par šādu iestādes attieksmi, uzskatot, ka minētie apstākļi liecina par nevienlīdzīgu un netaisnu attieksmi pret viņu.

Iestādes radītie apstākļi izraisīja stresu, ietekmējot pieteicēja veselības stāvokli un atstājot iespaidu uz pieteicēja ģimeni.

[3.5] Valsts civildienesta likums ir speciālais normatīvais akts, kas noteic darba attiecību uzsākšanu un izbeigšanu valsts civildienestā.

Lai arī Darba likuma 100.pants kopumā ir uzskatāms par vispārīgu normu, uz civildienesta ierēdņiem tas attiecas gadījumos, ko Valsts civildienesta likums neregulē. Tas, ka Valsts civildienesta likumā nav iekļauts analoģisks regulējums Darba likuma 100.panta piektajai daļai, nenozīmē, ka civildienesta ierēdnis nevarētu uzteikt darba līgumu, ja viņam ir svarīgs iemesls, t.i., tāds apstāklis, kas, pamatojoties uz tikumības un taisnprātības apsvērumiem, neļauj turpināt darba tiesiskās attiecības. Pretējā gadījumā tiktu pārkāptas cilvēktiesības un tiesību principi. Ja valsts civildienesta amatpersonai nebūtu tiesību prasīt civildienesta attiecību izbeigšanu, pamatojoties uz svarīgu iemeslu (tostarp, ja valsts iestādē tiek īstenota atšķirīga attieksme un mobings), ierēdņi tiktu diskriminēti.

[3.6] Iestādes pienākums ir pieņemt ienākošo korespondenci, tostarp uzteikumu.

Normatīvie akti neparedz iestādei tiesības grozīt uzteikumā norādīto pamatojumu. Iestādei ir tiesības celt prasību tiesā par uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu.

Pieteicējs uzskata, ka Rīkojuma izdošanas brīdī pastāvēja Darba likuma 100.panta piektajā daļā norādītie apstākļi, tādēļ Rīkojums būtu jāatzīst par spēkā neesošu.

[3.7] VID ir pārkāpis atšķirīgas attieksmes aizlieguma principu, pieļāvis diskrimināciju un nevienlīdzīgu attieksmi, rīkojies negodprātīgi un prettiesiski attiecībā pret pieteicēju, nerespektējot pieteicēja tiesības uz drošu vidi.

VID nepiedāvāja pieteicēja prasmēm un profesionālajai kvalifikācijai atbilstošu vakanci, kas citos apstākļos citiem ierēdņiem tiek piedāvāta. Līdz 2017.gada 17.februārim iestādē bija pieteicēja prasmēm un kvalifikācijai atbilstošas vakances.

[3.8] VID ar savu rīcību prettiesiski ierobežoja pieteicēja tiesības, nepārtraucot darba attiecības 2017.gada 17.februārī un neļaujot pieteicējam nodibināt jaunas darba attiecības līdz 2017.gada 21.martam, kad tika izdots Rīkojums. Nepieņemot uzteikumu tā izteikšanas brīdī, VID turpināja turēt pieteicēju neziņā līdz 2017.gada 21.martam.

VID atstāja pieteicēju bez iztikas līdzekļiem, neizmaksājot darba algu par februāri līdz 2017.gada 10.martam, bet izmaksājot to kopā ar galīgo aprēķinu 2017.gada 21.martā.

Pieteicējam netika izmaksāta prēmija par 2016.gada darba rezultātu novērtējumu, lai gan martā šāda prēmija tika izmaksāta citiem ierēdņiem.

[4] Rakstveida paskaidrojumā VID pieteikumu neatzīst, bet uztur Rīkojumā ietverto pamatojumu un paskaidro, ka Darba likuma 100.panta piektā daļa izskatāmajā gadījumā nav piemērojama. 2017.gada 16.februārī VID nolēma izbeigt valsts civildienesta attiecības ar pieteicēju, savstarpēji vienojoties, bet 2017.gada 10.martā pieteicējam tika nosūtīts vienošanās projekts par valsts civildienesta attiecību izbeigšanu. 2017.gada 13.martā pieteicējs sniedza atbildi, ka ir gatavs vienoties, taču ar nosacījumu, ka VID viņam izmaksās kompensāciju 4 mēnešu vidējās izpeļņas apmērā. Normatīvie akti

neparedz iespēju izmaksāt pieteicēja prasīto kompensāciju, izbeidzot valsts civildienesta attiecības, tādēļ vienošanās netika panākta.

[5] Finanšu ministrija rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un paskaidro, ka izskatāmajā gadījumā jāpiemēro Valsts civildienesta likuma normas, nevis Darba likuma normas. Finanšu ministrija atsaucas uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.panta otrajā daļā noteikto. Pieteicējam ir atbilstoša juridiskā izglītība un ilgstoša pieredze valsts civildienestā VID. Pieteicēja amata pienākumos ietilpa procesuālo dokumentu noformēšana, tiesību aktu analīze, interpretācija un piemērošana.

[6] Administratīvā rajona tiesa ar 2018.gada 20.marta spriedumu pieteikumu noraidīja, pamatojoties uz turpmāk minētajiem apsvērumiem.

[6.1] Lietā ir strīds par valsts civildienesta attiecību izbeigšanas tiesisko pamatu.

2017.gada 16.februārī pieteicējs iesniedza iesniegumu par darba tiesisko attiecību pārtraukšanu ar 2017.gada 17.februāri, pamatojoties uz Darba likuma 100.panta piekto daļu.

Ar Rīkojumu pieteicējs tika atbrīvots no ierēdņa amata 2017.gada 17.februārī pēc paša vēlēšanās, pamatojoties uz Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta a) apakšpunktu.

Tiesa secināja, ka pieteicējs bija valsts civildienesta ierēdnis, bet, iesniedzot 2017.gada 16.februāra iesniegumu, pieteicējs nepārprotami ir vēlējies izbeigt valsts civildienesta attiecības. Par šiem apstākļiem lietā strīda nav, tomēr pieteicējs vēlas, lai viņš tiktu atbrīvots no amata Darba likuma 100.panta piektajā daļā noteiktajā kārtībā, piešķirot atlaišanas pabalstu saskaņā ar Darba likuma 112.pantu.

[6.2] Tiesa atsaucās uz Valsts civildienesta likuma 2.panta pirmo daļu un norādīja, ka likumdevējs ir noteicis konkrētus jautājumus, kurus regulē Valsts civildienesta likuma normas (tostarp ierēdņa iecelšanu amatā un atbrīvošanu no ierēdņa amata).

Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturtajā daļā likumdevējs ir paredzējis, ka valsts civildienesta tiesiskajās attiecībās piemērojamas darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu normas, kas nosaka vienlīdzīgu tiesību principu, atšķirīgas attieksmes aizlieguma principu, aizliegumu radīt nelabvēlīgas sekas, darba un atpūtas laiku, darba samaksu, darbinieka materiālo atbildību un termiņus, ciktāl to nenosaka šis likums.

Tādējādi likumdevējs Valsts civildienesta likumā ir devis norādi uz privāto tiesību normu piemērošanu, konkrēti nosakot, kuras darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu normas piemērojamas valsts civildienesta tiesiskajās attiecībās, kā arī nosakot, ciktāl tās ir piemērojamas.

Augstākā tiesa ir atzinusi, ka dienesta persona ir valstij īpaši pakļauta persona. Dienesta attiecības tiek nodibinātas un izbeigtas ar administratīvo aktu (*sk. sal. Augstākās tiesas 2010.gada 28.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-632/2010 10.punktu*) . Darba tiesiskās attiecības ir privāto tiesību attiecības, turpretim dienesta attiecības ir publisko tiesību attiecības. Līdz ar to, kaut arī likumdevējs atsevišķos normatīvajos aktos, kas regulē publisko tiesību sfēru, ir devis norādi uz privāto tiesību normu piemērošanu, piemērojot attiecīgās privāto tiesību normas, tostarp Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturto daļu, iestāde tomēr rīkojas publisko, nevis privāto tiesību jomā. Tādējādi Darba likuma normas publiskā dienesta attiecībās ir piemērojamas tikai tiktāl, ciktāl publisko tiesību normas nenoteic citādi (*sk. sal. Augstākās tiesas 2007.gada 24.maija spriedumu lietā Nr.SKA-216/2014*).

Atšķirības, kas pastāv starp civiltiesiski noslēgtu darba līgumu un publisko tiesību jomā piešķirto amatu (tā zaudēšanu), ir analizētas arī Augstākās tiesas un Satversmes tiesas judikatūrā.

Ierēdņi ir valsts amatpersonas, kam uzticēta valsts uzdevumu pildīšana valsts pārvaldes sistēmā. Ierēdņi ir tādās publiski tiesiskajās attiecībās ar valsti, kurās, pretēji darba tiesībās noteiktajam, nepastāv līgumslēdzēju pušu vienlīdzības princips. Šādas nodarbinātības attiecības neveidojas, noslēdzot darba vai kādu citu līgumu, bet veidojas, kompetentām valsts institūcijām ieceļot personu ierēdņa amatā. Ņemot vērā ierēdņu lomu un uzdevumus valsts pārvaldes funkciju īstenošanā, valsts vienpusēji regulē arī ierēdņu pilnvaras, darba tiesību aizsardzību, ieskaitot atalgojumu un sociālās garantijas, kā arī dienesta attiecību izbeigšanu (*sk. Satversmes tiesas 2003.gada 18.decembra sprieduma lietā Nr.2003-12-01 8.punktu*).

Valsts civildienesta likuma 41.pantā paredzētie civildienesta attiecību izbeigšanās pamati ir izsmeļoši. Proti, likumdevējs nepārprotami ir paudis savu gribu, ka tie ir pamati, pēc kuriem izbeidzamas valsts civildienesta attiecības ar ierēdņiem. Valsts civildienesta likums neparedz tādu tiesību institūtu kā civildienesta attiecību izbeigšanu sakarā ar to, ka ierēdnim ir svarīgs iemesls (apstāklis, kas, pamatojoties uz tikumības un taisnprātības apsvērumiem, neļauj turpināt darba tiesiskās attiecības).

Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 17.panta $1.^1$ daļa noteic, ka atlaišanas pabalstu amatpersonai vai darbiniekam, kuru nodarbina saskaņā ar Darba likumu, var izmaksāt, pamatojoties uz Darba likuma 100.panta piekto daļu. Tātad likumdevējs ir noteicis, ka Darba likuma 100.panta piektā daļa attiecas uz darbiniekiem, kuri tiek nodarbināti saskaņā ar Darba likumu. Savukārt amatpersonām ir tiesības uz tiem pabalstiem, kas ir noteikti Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 17.panta pirmajā daļā.

Secināms, ka likumdevējs valsts civildienesta attiecību izbeigšanu nav paredzējis ietvert to tiesisko attiecību lokā, kuru regulēšanai būtu piemērojamas Darba likuma normas.

[6.3] Tiesa atzina par kļūdainu pieteicēja argumentu, ka civildienesta ierēdņi tiek diskriminēti, salīdzinot ar darbiniekiem. Pieteicēja norādītie apsvērumi nav balstīti pareizā tiesību normu interpretācijā.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka ir pieļaujams, ka tiesības pildīt valsts civildienestu, salīdzinot ar darba tiesiskajām attiecībām, regulē citas tiesību normas un šis tiesiskais regulējums var būt atšķirīgs (*sk. Satversmes tiesas 2003.gada 18.decembra sprieduma lietā Nr.2003-12-01 „Par Valsts civildienesta likuma 41.panta 1.punkta f) apakšpunkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91., 101. un 106.pantam" 8.punktu*).

[6.4] Atbilstoši Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturtajā daļā noteiktajam uz valsts civildienesta attiecībām ir attiecināms atšķirīgas attieksmes aizlieguma princips un aizliegums radīt nelabvēlīgas sekas.

Pieteicējs norāda, ka iestādē pret viņu tika īstenota diskriminācija, VID ir pārkāpis atšķirīgas attieksmes aizlieguma principu un aizliegumu radīt nelabvēlīgas sekas.

Tiesa atsaucās uz Darba likuma 7.panta otro daļu, 9.panta pirmo daļu un 29.panta pirmo daļu, kā arī uz tiesu prakses atziņām. Lai konstatētu atšķirīgas attieksmes aizlieguma pārkāpumu, jākonstatē apstākļi, kas liecina par diskrimināciju pēc dzimuma, personas aizskaršana un norādījums to diskriminēt, atšķirīga attieksme pēc rases, ādas krāsas, vecuma, invaliditātes, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā vai ģimenes stāvokļa, seksuālās orientācijas vai citiem apstākļiem (*sk. Augstākās tiesas 2017.gada 20.marta spriedumu lietā Nr.SKC-543/2017*).

Kā izriet no pieteikuma un tiesas sēdē sniegtajiem pieteicēja un viņa pārstāvja paskaidrojumiem, diskriminācija un atšķirīgas attieksmes aizlieguma principa pārkāpums izpaudies tādējādi, ka pieteicējam VID rīcības dēļ no 2016.gada decembra beigām līdz 2017.gada 16.februārim bija neskaidrība par to, kur viņš strādās un kāda būs atlīdzība jaunajā amatā. VID nepiedāvāja pieteicēja prasmēm un profesionālajai kvalifikācijai atbilstošu amatu. No pieteicēja paskaidrojumiem izriet arī, ka viņš iebilda pret pārcelšanu, jo mainījās mēnešalgu grupas, līmenis, saime, apakšsaime, proti, pieteicējs uzskata, ka faktiski viņam tika piedāvāta iespēja ieņemt zemāku amatu. Piedāvātajam amatam pieteicējs nepiekrita, tādēļ pārcelšana netika īstenota.

Tiesa secināja, ka pieteicējs atšķirīgas attieksmes aizlieguma un diskriminācijas principa pārkāpumus saista ar iespējamo viņa pārcelšanu citā amatā un ar to saistītajiem apstākļiem.

Tiesa norādīja, ka šajā lietā netiek vērtēts pieteicēja pārcelšanas (plānotās) citā amatā tiesiskums. Pārcelšanas apstrīdēšanai likumdevējs ir paredzējis atsevišķu tiesību aizsardzības mehānismu, ko pieteicējs nav izmantojis. Proti, nesagaidot rīkojumu par pārcelšanu, pieteicējs ir lūdzis viņu atbrīvot no amata. Pieteikuma priekšmets šajā lietā ir Rīkojuma tiesiskuma izvērtējums, līdz ar to jāpārbauda, vai, izbeidzot valsts civildienesta attiecības ar pieteicēju, ir īstenota atšķirīga attieksme pret pieteicēju.

Tiesa secināja, ka pieteicēja norādītie apstākļi neliecina par atšķirīgas attieksmes vai diskriminācijas principa pārkāpumu. Nav konstatējams, ka pret pieteicēju būtu īstenota atšķirīga attieksme pēc rases, ādas krāsas, vecuma, invaliditātes, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā vai ģimenes stāvokļa, seksuālās orientācijas vai citiem apstākļiem.

Tiesa nekonstatēja aizlieguma radīt nelabvēlīgas sekas principa pārkāpumu. No lietas materiāliem un pieteicēja paskaidrojumiem neizriet, ka pieteicējs būtu sodīts vai būtu radītas citas kaitīgas sekas tādēļ, ka pieteicējs amata tiesisko attiecību ietvaros pieļaujamā veidā būtu izmantojis savas tiesības vai arī būtu informējis kompetentās iestādes (amatpersonas) par aizdomām par noziedzīga nodarījuma vai administratīva pārkāpuma izdarīšanu darbavietā.

[6.5] Juridiskajā literatūrā mobings definēts kā psihiska agresija pret personu. Tā ilgst vismaz dažus mēnešus un regulāri atkārtojas. Tie vienmēr ir uzbrukumi, kurus vieno vienota naidīga sistēma (*Neimanis J. Psiholoģiskais terors darba vietā: juridiskie aspekti. Jurista Vārds, 2004.gada 19.oktobris, Nr.40 (345)*). Savukārt bosings ir priekšniecības slikta izturēšanās pret darbinieku. To var īstenot gan tiešais vadītājs, gan citas personas, kuru lēmumi un rīcība padotajam ir saistoša. Gan mobinga, gan bosinga galvenās iezīmes ir naidīga, neētiska attieksme pret vienu konkrētu darbinieku, turklāt, ja šāda attieksme tiek pausta bieži (gandrīz katru dienu) un ilgstoši (vismaz sešus mēnešus) (*sal. sk. Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 26.septembra sprieduma lietā Nr.A42607608 17.punktu*).

Secināms, ka psiholoģiskais terors ir konstatējams ilgtermiņā un kopumā. No pieteicēja paskaidrojumiem un lietas materiāliem neizriet, ka pret viņu būtu īstenota psihiska agresija.

Pieteicējs tiesas sēdē ir paskaidrojis, ka mobingu un diskrimināciju izjutis saistībā ar neskaidrību par to, kādu amatu ieņems pēc 2016.gada decembra. Uz tiesas jautājumu, vai ir bijusi psiholoģiska vardarbība vai neētiska uzvedība no kolēģu puses, pieteicējs atbildēja noraidoši.

Tiesa piekrita pieteicēja viedoklim tiktāl, ka viņam varēja rasties emocionāli pārdzīvojumi saistībā ar piedāvāto jauno amatu, kā arī saistībā ar jautājumu par viņa pārcelšanu un amata atlīdzību nekavējošu neatrisināšanu. Vienlaikus tiesa konstatēja, ka neskaidrība par jauno amatu un amata atlīdzību radās 2016.gada decembra beigās. Tas apstāklis, ka līdz 2017.gada 16.februārim (pusotra mēneša laikā) pārcelšana citā amatā netika pilnībā atrisināta, neliecina par mobinga pazīmēm, proti, ka būtu īstenota psihiska agresija pret pieteicēju, kas ilgusi vismaz dažus mēnešus un regulāri atkārtojusies.

[6.6] Tiesa atzina, ka VID ir pamatoti civildienesta attiecību izbeigšanai ar pieteicēju piemērojis Civildienesta likuma 41.panta 1.punkta a) apakšpunktu. Tiesa nekonstatēja pamatu Rīkojuma grozīšanai.

[6.7] Tā kā Rīkojums ir tiesisks, nepastāv tiesisks pamats pieteikuma apmierināšanai arī daļā par mantisko zaudējumu (tiesāšanās izdevumu) atlīdzināšanu.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 20.marta spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīti pieteikumā ietvertie argumenti, kā arī turpmāk minētie iebildumi par pirmās instances tiesas spriedumu.

[7.1] Pieteicējs uzskata, ka ir tiesīgs atsaukties uz Darba likuma normām, jo VID attiecībā pret viņu pieļāva atšķirīgu

attieksmi. Izskatāmajā gadījumā ir pārkāpts diskriminācijas aizlieguma princips, jo pieteicēja norādītie apstākļi pastāvēja. Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturtā daļa nav aplūkojama atrauti no Darba likuma 100.panta piektās daļas. Pirmās instances tiesa ir kļūdaini interpretējusi piemērojamās tiesību normas, formāli atsaucoties uz tiesību normās noteikto, bet neanalizējot to, vai, pastāvot pieteicēja minētajiem apstākļiem, lietā tiek panākts taisnīgākais un lietderīgākais rezultāts.

[7.2] Tiesa ir ignorējusi faktu, ka pieteicējam tika piedāvāts amats, kas absolūti neatbilst viņa iegūtajai izglītībai un profesionālajām prasmēm operatīvajā darbībā.

Atstāts bez ievērības apstāklis, ka pieteicējs iebilda pret pārcelšanu citā amatā, jo mainījās mēnešalgu grupas, līmenis, saime, apakšsaime. Pieteicējam faktiski tika piedāvāts zemāks amats, tāpēc pieteicējs pārcelšanai nepiekrita, un pārcelšana netika īstenota.

[7.3] Nav analizēta virkne būtisku argumentu, kurus pieteicējs ir paudis tiesvedības gaitā.

Pirmās instances tiesas sēdē netika atskaņoti pieteicēja veiktie sarunu ieraksti, lai gan pieteicējs uz tiem atsaucās.

Tiesa nav izvērtējusi visus lietā esošos pierādījumus.

[7.4] VID nebija tiesīgs neievērot Darba likumā noteikto termiņu, kāds ir jāievēro darbinieka uzteikuma gadījumā.

Pieteicējs atsaucas uz Latvijas Republikas tiesībsarga 2018.gada 28.marta vēstulē Nr.6-2/77 ietvertajām atziņām par to, kā jāinterpretē jēdziens „svarīgi iemesli" un Darba likuma 7., 9. un 28.pants.

Nav pieļaujama valsts civildienesta attiecību izbeigšana, pamatojoties tikai un vienīgi uz Valsts civildienesta likuma 41.pantu.

[8] Rakstveida paskaidrojumā VID apelācijas sūdzību neatzīst, piekrīt Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 20.marta spriedumam un norāda šādus apsvērumus.

[8.1] Atsaucoties uz Valsts civildienesta likuma 37.panta pirmo daļu, VID norāda, ka pieteicējs nav apstrīdējis un pārsūdzējis lēmumu par viņa pārcelšanu citā amatā, bet, nesagaidot rīkojumu par pārcelšanu, iesniedza atlūgumu.

No minētā nav izdarāms secinājums, ka iemesls valsts civildienesta attiecību izbeigšanai būtu bijusi gaidāmā pārcelšana citā amatā.

[8.2] No pieteicēja iesniegtajiem sarunu pierakstiem nav konstatējama naidīga komunikācija ar pieteicēju.

Apstāklis, ka VID plānoja pārcelt pieteicēju citā amatā, nenozīmē to, ka pret pieteicēju būtu īstenots mobings (psiholoģisks terors) vai atšķirīga attieksme.

[8.3] Atbilstoši normatīvo aktu prasībām prēmiju ir pieļaujams izmaksāt tikai valsts civildienesta ierēdnim, kurš pilda savus amata pienākumus.

Pieteicējs kopš 2017.gada 17.februāra nepildīja amata pienākumus. Lēmums par prēmiju piešķiršanu tika pieņemts 2017.gada 23.martā, kad ar pieteicēju jau bija izbeigtas valsts civildienesta attiecības.

[8.4] Tiesībsarga atzinumā, uz kuru atsaucas pieteicējs, nav vērtēts jautājums par pieteicēja prasītās kompensācijas izmaksu.

Pieteicējam nebija svarīga iemesla valsts civildienesta attiecību izbeigšanai, jo pret pieteicēju netika īstenots mobings.

[9] Finanšu ministrija rakstveida paskaidrojumā apelācijas sūdzību neatzīst, bet piekrīt Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 20.marta spriedumam. Finanšu ministrijas ieskatā pirmās instances tiesa lietu ir izspriedusi objektīvi, lietā esošie pierādījumi ir izvērtēti pareizi. Tas, ka Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 20.marta spriedums nav labvēlīgs pieteicējam, nenozīmē to, ka nav izvērtēti lietā esošie pierādījumi vai pieteicēja argumenti. Finanšu ministrija vērš uzmanību uz to, ka tiesībsargs ir sniedzis divus atšķirīgus viedokļus par Darba likuma 100.panta piektās daļas interpretāciju.

[10] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[11] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikums ir noraidāms.

[12] Pieteicējs ir lūdzis nopratināt lieciniekus /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ (*lietas 2.sējuma 10.lapas otra puse*). Pieteicējs uzskata, ka no minētajām personām būtu jāpieprasa paskaidrojumi, jo šīs personas varētu liecināt par lietā svarīgiem apstākļiem, tās varētu sniegt datus par VID faktisko rīcību, kā arī par nevienlīdzīgo attieksmi pret pieteicēju.

Izvērtējot lūguma pamatojumu, apgabaltiesa atzīst, ka tas ir pārāk vispārīgs, jo nav minēti konkrēti fakti vai apstākļi, par kuriem katra no norādītajām personām varētu sniegt liecību.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 162.panta otro daļu administratīvā procesa dalībnieks, lūdzot nopratināt liecinieku, norāda, kādus lietā nozīmīgus apstākļus liecinieks var apstiprināt.

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs nav pienācīgi motivējis, kādus lietā nozīmīgus apstākļus katra no iepriekš minētajām personām var apliecināt. Savukārt pieteicēja norāde par pret viņu vērsto nevienlīdzīgo attieksmi ir pārāk vispārīga un nekonkrēta, lai to varētu atzīt par pietiekamu pamatu liecinieku izsaukšanai uz tiesas sēdi un nopratināšanai.

Izvērtējot lietas materiālus, apgabaltiesa atzīst, ka lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, lai izspriestu lietu pēc būtības.

Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka šajā gadījumā nepastāv objektīva nepieciešamība, lai noteiktu lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Lietas apstākļu objektīvai noskaidrošanai nav nepieciešams rīkot tiesas sēdi, jo no lietā esošajiem dokumentiem ir iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, bet procesa dalībnieki rakstveidā ir īstenojuši savas procesuālās tiesības sniegt savus argumentus un paskaidrojumus par lietas apstākļiem, tāpēc šīs lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga.

Ņemot vērā minēto, pieteicēja lūgumi par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un par liecinieku nopratināšanu ir noraidāmi.

[13] Pieteicējs ir pieteicis arī lūgumu par paskaidrojumu un pierādījumu pieprasīšanu (*lietas 2.sējuma 10.lapas otra puse*) no VID un no /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/, taču nav motivējis, konkrēti kādus pierādījumus būtu jāizprasa un kādus lietā nozīmīgus apstākļus pieprasāmie dokumenti varētu apstiprināt.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 168.panta pirmajā daļā noteikto administratīvā procesa dalībnieks, kurš iesniedz rakstveida pierādījumu vai lūdz to pieprasīt, norāda, kādus lietā nozīmīgus apstākļus šis pierādījums var apstiprināt.

Tā kā pieteicējs nav konkrēti norādījis, kādus pierādījumus būtu jāizprasa un kādus lietā nozīmīgus apstākļus tie varētu apstiprināt, bet apgabaltiesa atzina, ka lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, pieteicēja lūgums ir noraidāms.

[14] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 20.marta spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pietiekams.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 20.marta sprieduma motivācijai.

[15] Papildus pirmās instances tiesas sniegtajai motivācijai un atbildot uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem iebildumiem, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[16] Pieteicējs uzskata, ka viņam ir tiesības lūgt pārtraukt valsts civildienesta attiecības, pamatojoties uz Darba likuma 100.panta piekto daļu.

Apgabaltiesa pieteicēja viedoklim nevar piekrist, jo pieteicēja viedoklis nav balstīts tiesību normu pareizā interpretācijā.

Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturtā daļa noteic, ka valsts civildienesta tiesiskajās attiecībās piemērojamas darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu normas, kas nosaka vienlīdzīgu tiesību principu, atšķirīgas attieksmes aizlieguma principu, aizliegumu radīt nelabvēlīgas sekas, darba un atpūtas laiku, darba samaksu, darbinieka materiālo atbildību un termiņus, ciktāl to nenosaka šis likums.

Minētā tiesību norma neparedz iespēju valsts civildienesta attiecību izbeigšanas gadījumā piemērot darba tiesiskās attiecības regulējošos normatīvos aktus, kas reglamentē darba tiesisko attiecību izbeigšanos.

Augstākā tiesa ir norādījusi, ka Valsts civildienesta likuma 41.panta regulējums attiecībā uz civildienesta attiecību izbeigšanas gadījumiem atšķiras no Darba likuma regulējuma (*sk. sal. Augstākās tiesas 2014.gada 17.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-318/2014 8.punktu*) un ka Valsts civildienesta likuma 41.pantā paredzētie civildienesta attiecību izbeigšanas pamati ir izsmeļoši (*sk. sal. Augstākās tiesas 2015.gada 16.jūlija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-0230/2015 7.punktu*).

Valsts civildienesta attiecības izbeidzas, ja ierēdnis ar iestādes vadītāja lēmumu tiek atbrīvots no ierēdņa amata. Augstākā tiesa ir atzinusi, ka šī ir būtiskā un principiālā atšķirība no Darba likumā paredzētā uzteikuma institūta, kad uzteikuma iesniegšana pretējai pusei neatkarīgi no tā, kurš ir uzteikuma autors – darba devējs vai darbinieks, izbeidz darba tiesiskās attiecības. Būtiskās atšķirības regulējumā, kā darba attiecības tiek izbeigtas privāttiesiskajā sfērā un kā no amata tiek atbrīvotas amatpersonas, izskaidrojamas ar to, ka uz Darba likuma pamata nodibinātās darba tiesiskās attiecības ir izveidojušās kā divu līdztiesīgu darījuma dalībnieku vienošanās, kad turpretim attiecībām valsts dienestā ir pakļautības raksturs un tās ir pakļautas valstī noteiktajam šo amatpersonu darbības normatīvajam regulējumam (*sk. sal. Augstākās tiesas 2018.gada 24.janvāra sprieduma lietā Nr.SKC-361/2018 6. un 7.punktu*).

Ievērojot minēto, secināms, ka Darba likuma normas, kas noteic darba tiesisko attiecību izbeigšanas pamatus, nevar tikt piemērotas valsts civildienesta attiecību izbeigšanai. Tādējādi pieteicējam kā valsts civildienesta ierēdnim nav tiesību prasīt, lai valsts civildienesta attiecības tiktu pārtrauktas, pamatojoties uz Darba likuma 100.panta piekto daļu.

[17] Valsts civildienesta attiecību izbeigšanās tiesisko pamatu reglamentē Valsts civildienesta likuma 41.pants.

Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma (*redakcijā, kas bija spēkā Rīkojuma izdošanas brīdī*) 41.pantā cita starp noteikto valsts civildienesta attiecības izbeidzas, ja ierēdnis ar iestādes vadītāja lēmumu tiek atbrīvots no ierēdņa amata.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējs vērsās iestādē ar iesniegumu par atbrīvošanu no ieņemamā amata, tādēļ VID ir pamatoti piemērojis Valsts civildienesta likuma 41.panta a) apakšpunktu (pēc pieteicēja paša vēlēšanās), jo pārējie normā uzskaitītie gadījumi uz izskatāmo lietu neattiecas.

[18] Pieteicējs argumentē, ka Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturtā daļa nav aplūkojama atrauti no Darba likuma 100.panta piektās daļas. Pieteicējs uzskata, ka viņš bija tiesīgs atsaukties uz Darba likumu, jo uzteikuma iemesls ir atšķirīga attieksme, tāpēc izskatāmajā gadījumā būtu jāpiemēro Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturtā daļa un Darba likuma

100.panta piektā daļa.

Minētajam pieteicēja argumentam apgabaltiesa nevar piekrist.

Kā jau iepriekš tika norādīts, Darba likuma normas, kas reglamentē darba tiesisko attiecību izbeigšanos, nevar tikt piemērotas kā valsts civildienesta attiecību izbeigšanās tiesiskais pamats. Tas, ka valsts civildienesta attiecībās atsevišķos likumā noteiktos gadījumos vispārīgi var tikt piemērotas Darba likuma normas (kas noteic tiesiskās vienlīdzības principu, atšķirīgas attieksmes, diskriminācijas aizlieguma principu, kā arī aizliegumu radīt nelabvēlīgas sekas), nenozīmē to, ka valsts civildienesta ierēdņa atsaukšanās uz minētajām normām rada tiesisku pamatu, lai izbeigtu valsts civildienesta attiecības, pamatojoties uz Darba likuma normām.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka, izbeidzot valsts civildienesta attiecības ar pieteicēju, iestādei bija jāpiemēro Valsts civildienesta likuma normas, nevis Darba likuma normas.

Vienlaikus apgabaltiesa uzskata, ka pieteicējs ir tiesīgs prasīt, lai tiesa noskaidro atlūguma iesniegšanas patieso iemeslu, tostarp, vai pirms atlūguma iesniegšanas pret pieteicēju tika pieļauta atšķirīga attieksme, diskriminācija, īstenots mobings vai radīti citi tik neciešami apstākļi, ka vienīgais risinājums bija valsts civildienesta attiecību pārtraukšana.

[19] Pieteicējs vēlas, lai viņam tiktu izmaksāts atlaišanas pabalsts atbilstoši Darba likuma 100.panta piektajai daļai un 112.pantam.

Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 23.pantu ierēdnis saņem atlīdzību, kas tiek noteikta atbilstoši Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumam.

Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 17.panta 1.[1]daļa noteic, ka atlaišanas pabalstu amatpersonai (darbiniekam), kuru nodarbina saskaņā ar Darba likumu, izmaksā šā panta pirmās daļas 1., 2., 3. vai 4.punktā noteiktajā apmērā un ievērojot šā panta otrās un ceturtās daļas noteikumus, ja darba līgums tiek uzteikts šā panta pirmajā daļā minētajos gadījumos vai pamatojoties uz Darba likuma 100.panta piekto daļu, 101.panta pirmās daļas 6. vai 11.punktu.

Ievērojot minēto, secināms, ka pieteicējam, kurs netika nodarbināts saskaņā ar Darba likumu, nevar tikt izmaksāts Darba likuma 112.pantā minētais pabalsts.

Atbilstoši Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 17.panta 13.daļai atlaišanas pabalstu neizmaksā, izbeidzot amata (dienesta, darba) tiesiskās attiecības pēc amatpersonas (darbinieka) iniciatīvas, izņemot Darba likuma 100.panta piektajā daļā un Darba aizsardzības likuma 19.pantā noteikto gadījumu.

Norma apgabaltiesas ieskatā attiecas uz darbiniekiem, kā arī uz tām amatpersonām, kuras tiek nodarbinātas saskaņā ar Darba likumu, tāpēc minētā norma uz izskatāmo gadījumu neattiecas.

[20] Apgabaltiesa uzskata, ka tās amatpersonas, kuras ir pildījušas valsts civildienesta ierēdņa amata pienākumus un ar kurām ir izbeigtas valsts civildienesta attiecības pēc amatpersonas iniciatīvas, netiek diskriminētas salīdzinājumā ar amatpersonām un darbiniekiem, kuriem Darba likuma 100.panta piektajā daļā noteiktajā gadījumā izmaksā atlaišanas pabalstu.

Kā jau iepriekš tika norādīts, ja tiek izbeigtas valsts civildienesta attiecības pēc ierēdņa iniciatīvas, bet ierēdnis argumentē, ka pirms atlūguma iesniegšanas pastāvēja tādi apstākļi, kādi minēti Darba likuma 100.panta piektajā daļā, iestādei un tiesai ir pienākums to pārbaudīt. Savukārt gadījumā, ja šādi apstākļi tiek konstatēti, ierēdnis ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumu.

Līdz ar to apgabaltiesas ieskatā nav izšķirošas nozīmes tam, ka pieteicējs ir atsaucies uz Darba likuma 100.panta piektajā daļā noteikto.

Pieteicējs kā valsts civildienesta ierēdnis ir iestādei īpaši pakļauta persona, kura amatā tiek iecelta un atbrīvota no amata ar administratīvo aktu. Attiecīgi pieteicējs nevar vienpusēji izbeigt civildienesta attiecības, bet viņam ir tiesības ierosināt civildienesta attiecību izbeigšanu pēc paša vēlēšanās. Ierosinot izbeigt valsts civildienesta attiecības pēc paša vēlēšanās, pieteicējam ir tiesības norādīt uz tādiem apstākļiem, kādi minēti Darba likuma 100.panta piektajā daļā, bet nav tiesību prasīt, lai kā valsts civildienesta attiecību izbeigšanas tiesiskais pamats tiktu piemērota Darba likuma 100.panta piektā daļa un 112.pants.

Ņemot vērā minēto, ir jāpārbauda, vai pirms pieteicēja 2017.gada 16.februāra iesnieguma (par valsts civildienesta attiecību izbeigšanu) iesniegšanas pastāvēja pieteicēja norādītie apstākļi jeb svarīgi iemesli, kas, pamatojoties uz tikumības un taisnprātības apsvērumiem, objektīvi neļāva pieteicējam turpināt valsts civildienesta attiecības.

Līdz ar to apgabaltiesa izvērtēs pierādījumus un procesa dalībnieku apsvērumus tieši kontekstā ar jautājumu, vai lietā ir pierādīti tādi apstākļi, kas objektīvi liedza iespēju pieteicējam turpināt valsts civildienesta attiecības.

[21] Atbilstoši tiesu prakses atziņām, ciktāl dienesta vajadzības saturu noteic organizatoriskas politikas vai personālpolitikas vajadzības, dienesta vadībai ir izvēles brīvība un tiesa tajā nevar iejaukties, jo to liedz varas dalīšanas princips (*sk. sal. Augstākās tiesas 2014.gada 7.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-16/2014 6.punktu un 2017.gada 13.marta lēmuma lietā Nr.SKA-829/2017 8.punktu*).

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē turpmāk minētos apstākļus.

Ar VID 2016.gada 13.maija rīkojumu Nr.9.6-12/1923 pieteicējs ar 2016.gada 18.maiju pārcelts VID Nodokļu pārvaldes Rīgas fizisko personu deklarāciju uzskaites daļas Pirmās uzskaites nodaļas galvenā nodokļu inspektora amatā uz nenoteiktu laiku (*lietas 1.sējuma 23.-26.lapa*).

Tādējādi laika periodā no 2016.gada 18.maija līdz 2017.gada 17.februārim (līdz atbrīvošanai no amata) pieteicējs pildīja VID Nodokļu pārvaldes Rīgas fizisko personu deklarāciju uzskaites daļas Pirmās uzskaites nodaļas galvenā nodokļu inspektora amata pienākumus (*lietas 1.sējuma 105.-106.lapa*).

Ar VID ģenerāldirektores 2016.gada 22.decembra rīkojumu Nr.9.1-4.3/4878 veikti grozījumi VID 2015.gada 4.decembra rīkojumā ,,Par Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu pārvaldes amata vietu sadalījumu" (*lietas 1.sējuma 69.-78.lapa*).

Pieteicējs pieteikumā ir norādījis, ka, pamatojoties uz minēto rīkojumu, viņam 2016.gada 29.decembrī lūgts aizpildīt iesniegto iesniegumu par pārcelšanu uz VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarāciju uzskaites daļas Pirmo nodaļu. Jaunais amats bija galvenā nodokļu inspektora amats, amata statuss – ierēdnis, 26.3.apakšsaime, II B līmenis, 8.mēnešalgu grupa. Savukārt no 2016.gada 18.maija atbilstoši pieteicēja amata aprakstā noteiktajam bija 26.3.apakšsaime, III A līmenis un 9.mēnešalgu grupa (*lietas 1.sējuma 6.lapa*).

Izvērtējot minēto, apgabaltiesa neuzskata, ka iestāde būtu rīkojusies prettiesiski vai diskriminējoši attiecībā pret pieteicēju.

Pieteicējs nav pamatojis savus iebildumus par to, ka amats, kuru viņš pildīja no 2016.gada 18.maija līdz 2017.gada 17.februārim, būtu bijis neatbilstošs viņa izglītībai vai viņa kvalifikācijai, iesniedzot arī attiecīgus dokumentus vai citus pierādījumus, kas to apstiprina. Pieteicējs argumentē, ka jaunais amats liedza viņam iespēju turpināt specializēties un profesionāli pilnveidoties tajā VID darbības jomā, kuru viņš pārzina vislabāk (*lietas 1.sējuma 7.lapa*).

Tas apstāklis, ka pieteicējam netika piedāvāts tieši tāds amats, kādu viņš vēlējās, vēl pats par sevi nenozīmē to, ka būtu noticis pieteicēja kā valsts civildienesta ierēdņa tiesību būtisks aizskārums.

[22] Pieteicējs argumentē, ka jaunais amats faktiski bija pazemināšana amatā.

Minētajam pieteicēja viedoklim apgabaltiesa nevar piekrist, jo tas neapstiprinās ar lietā esošajiem pierādījumiem.

Ar VID ģenerāldirektores 2016.gada 22.decembra rīkojumu Nr.9.1-4.3/4878 ir veikti grozījumi VID 2015.gada 4.decembra rīkojumā ,,Par VID Nodokļu pārvaldes amata vietu sadalījumu".

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka līdz minēto grozījumu veikšanai Nodokļu pārvaldes Rīgas fizisko personu deklarācijas uzskaites daļas Pirmās uzskaites nodaļas galvenā nodokļu inspektora amatam bija noteikta 26.3.apakšsaime un III A līmenis (*lietas 1.sējuma 52.lapa*).

Savukārt pēc minētajiem grozījumiem VID Nodokļu pārvaldes Rīgas fizisko personu deklarāciju uzskaites daļas Pirmās uzskaites nodaļas vairs nebija, bet bija VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarācijas uzskaites daļa ar 10 nodaļām. VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarācijas uzskaites daļas nodaļu galveno nodokļu inspektoru amatam noteikta 26.3.apakšsaime un II B līmenis, kā arī 8.mēnešalgu grupa (*lietas 1.sējuma 71., 73.-74.lapa*).

Tādējādi ar VID 2016.gada 22.decembra rīkojumu amatam, kuru ieņēma pieteicējs, tika noteikts cits nosaukums, zemāks līmenis un mēnešalgas grupa.

Apgabaltiesa konstatē, ka grozījumi attiecās uz pilnīgi visām VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarācijas uzskaites daļas nodaļu galveno nodokļu inspektoru amata vietām.

Ņemot vērā minēto, nav pamata uzskatīt, ka VID ģenerāldirektores 2016.gada 22.decembra rīkojums Nr.9.1-4.3/4878 būtu bijis vērsts tikai un vienīgi pret pieteicēju vai arī, ka tas radītu sekas tikai pieteicējam. Visām VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarācijas uzskaites daļas nodaļu galveno nodokļu inspektoru amata vietām tika veikts līmeņa un mēnešalgas grupas samazinājums.

Ievērojot šīs lietas pieteikuma priekšmetu, apgabaltiesa nevērtē VID ģenerāldirektores 2016.gada 22.decembra rīkojuma Nr.9.1-4.3/4878 tiesiskumu un pamatotību.

Izskatāmās lietas kontekstā apgabaltiesa uzskata, ka saistībā ar minētajiem grozījumiem nav konstatējama iestādes nelabvēlīga (atšķirīga, diskriminējoša) rīcība, kas būtu bijusi vērsta tieši pret pieteicēju. Iestāde ir rīkojusies vienlīdzīgi attiecībā pret visām personām, kas pildīja VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarācijas uzskaites daļas nodaļu galveno nodokļu inspektoru amata pienākumus.

Atbilstoši tiesu praksē nostiprinātajām atziņām amatu saime ar zemāku kārtas skaitļa apzīmējumu nenozīmē pazemināšanu amatā (*sk. sal. Augstākās tiesas 2015.gada 25.februāra lēmuma lietā Nr.SKA-450/2015 8.punktu un 2017.gada 13.marta lēmuma lietā Nr.SKA-829/2017 6.punktu*).

Ievērojot minēto, secināms, ka nav pamatoti pieteicēja apsvērumi par to, ka jaunais amats faktiski bija pazemināšana amatā.

[23] Pieteicēja ieskatā atšķirīgu iestādes attieksmi pret viņu pierāda arī apstāklis, ka viņam netika izmaksāta prēmija par 2016.gada darba rezultātu novērtējumu, jo šāda prēmija 2017.gada martā tika izmaksāta citiem ierēdņiem.

Savukārt VID argumentē, ka lēmums par prēmiju izmaksu par 2016.gadu tika pieņemts 2017.gada 23.martā (*lietas 1.sējuma 251.lapa*), kad valsts civildienesta attiecības ar pieteicēju jau bija izbeigtas.

Apgabaltiesa vērš pieteicēja uzmanību uz to, ka gadījumā, ja ierēdnis uzskata, ka viņam prettiesiski nav izmaksāta prēmija, ierēdnim ir tiesības vērsties iestādē, bet pēc tam tiesā ar prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par prēmijas izmaksu.

Kā jau iepriekš tika norādīts, izskatāmajā lietā ir cits pieteikuma priekšmets, tādēļ apgabaltiesa nevērtē pēc būtības jautājumu par to, vai pieteicējam prēmija vispār pienācās.

Pieteicēja norādītos apsvērumus par prēmijas neizmaksāšanu apgabaltiesa vērtē tikai kontekstā ar pieteicēja argumentu

par atšķirīgas attieksmes aizlieguma principa pārkāpumiem attiecībā pret viņu.

Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 16.panta pirmā daļa noteic, ka amatpersonas (darbiniekus) var prēmēt šā panta otrajā un trešajā daļā noteiktajos gadījumos un kārtībā.

Ievērojot minēto, secināms, ka prēmija var tikt izmaksāta personai, kura pilda valsts civildienesta ierēdņa amata pienākumus.

Lietā nav strīda par to, ka 2017.gada 23.martā, kad tika pieņemts lēmums par prēmiju piešķiršanu, pieteicējs vairs nebija valsts civildienesta ierēdnis, jo valsts civildienesta attiecības ar pieteicēju jau bija izbeigtas.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka atšķirīga attieksme pret pieteicēju nav konstatējama, jo brīdī, kad tika pieņemts lēmums par prēmiju piešķiršanu, pieteicējs vairs nebija valsts civildienesta ierēdnis.

Pieteicēja gadījumā ir konstatējami atšķirīgi apstākļi salīdzinājumā ar tām personām, kuras pildīja valsts civildienesta ierēdņa pienākumus. Pieteicējs nav norādījis uz gadījumu, kad prēmija būtu piešķirta personai, kura prēmijas piešķiršanas brīdī jau būtu bijusi atbrīvota no valsts civildienesta ierēdņa amata. Līdz ar to tiesiskās vienlīdzības princips nav pārkāpts.

Nepiešķirot pieteicējam prēmiju par 2016.gadu, netika aizskartas pieteicēja tiesības, jo pieteicējs vairs nebija valsts civildienesta ierēdnis (persona, kurai prēmija vispār varēja tikt piešķirta).

[24] Pieteicējs argumentē, ka iestādē pret viņu tika īstenots mobings, pieļauta atšķirīga attieksme un viņš ticis diskriminēts.

Kā vienu no pazīmēm, kas apliecina diskrimināciju, pieteicējs ir norādījis uz VID regulāri izsludinātajiem konkursiem uz vakantajiem amatiem, kuros viena no prasībām bija: „atbilstība likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 17.panta pirmās daļas prasībām un pēdējo 3 gadu laikā ierēdnis nav pārcelts (ar pamatojumu, lai nodrošinātu sabiedrības uzticību civildienestam) citā amatā" (*lietas 2.sējuma 8.lapa*).

Pārbaudot lietā esošos pierādījumus, kā arī izvērtējot VID 2016.gada 13.maija rīkojuma (ar kuru pieteicējs tika pārcelts citā valsts civildienesta ierēdņa amatā) pamatojumu (*lietas 1.sējuma 23.lapa*), apgabaltiesa nekonstatē, ka pieteicējs būtu pārcelts citā valsts civildienesta ierēdņa amatā ar pamatojumu: „lai nodrošinātu sabiedrības uzticību civildienestam".

Ņemot vērā minēto, nav pamatots pieteicēja viedoklis, ka norādītās prasības konkursos uz vakantajiem amatiem varētu vērtēt kā diskriminējošas attiecībā pret viņu.

Pieteicējs argumentē, ka 2016.gada sākumā ar raidījumu *De Facto*, ar Finanšu ministres un bijušās VID ģenerāldirektores izteikumiem televīzijā un presē viņam ticis „uzlikts zīmogs" (*lietas 2.sējuma 8.lapas otra puse*). Tomēr pieteicējs nav norādījis nevienu konkrētu publikāciju, kura būtu vērsta tieši pret viņu.

Apgabaltiesa nekonstatē lietā pierādījumus tam, ka iestādē uz pieteicēju būtu izdarīts spiediens un radīta ilgstoša nenoteiktība, t.i., ka pieteicējam VID būtu bijuši tik neciešami apstākļi, ka vairs nebija cita risinājuma, izņemot atlūguma iesniegšanu.

No lietas materiāliem izriet, ka 2016.gada 22.decembrī amatam, kuru ieņēma pieteicējs, tika mainīts līmenis un mēnešalgas grupa, taču tas attiecās uz visām personām, kuras ieņēma tādu pašu valsts civildienesta amatu kā pieteicējs.

Pieteicējam tika lūgts parakstīt iesniegumu par viņa kā valsts civildienesta ierēdņa pārcelšanu uz jauno amatu.

Pieteicējs 2016.gada 29.decembrī iesniedza iesniegumu VID ģenerāldirektorei, iesniegumā cita starp norādot, ka piekrīt pārcelšanai, taču tikai pie nosacījuma, ka VID Nodokļu pārvaldes Fizisko personu deklarācijas uzskaites daļas Pirmās nodaļas galveno nodokļu pārvaldes inspektora amatā tiek saglabāta iepriekšējā mēnešalga un piemaksas, bet, ja tas nav iespējams, lūdza piedāvāt viņa spējām un profesionālajai kvalifikācijai atbilstošu vakantu civildienesta amatu (*lietas 1.sējuma 79.-80.lapa*).

2017.gada 16.februārī pieteicējs iesniedza iesniegumu par valsts civildienesta attiecību izbeigšanu (*lietas 1.sējuma 81.lapa*).

Secināms, ka pieteicējs nepiekrita pārcelšanai viņam piedāvātajā ierēdņa amatā, bet izvirzīja iestādei savus nosacījumus, pie kādiem viņš būtu ar mieru turpināt valsts civildienesta attiecības VID. Pēc tam, nesagaidot attiecīgu VID lēmumu vai rīkojumu, pieteicējs iesniedza iesniegumu par valsts civildienesta attiecību izbeigšanu. Tādējādi pieteicējs izvēlējās neturpināt valsts civildienesta attiecības, jo iestāde nekavējoties neizpildīja viņa izvirzītās prasības – lai jaunajā amatā tiktu saglabāta iepriekšējā mēnešalga un piemaksas, vai arī, lai viņam tiktu piedāvāts cits civildienesta amats, kuru viņš uzskatītu par piemērotu.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa nekonstatē, ka pieteicējs būtu bijis nostādīts tik neciešamā situācijā, kad ierēdnim vairs nav citas saprātīgas izvēles, izņemot valsts civildienesta attiecību izbeigšanu.

Novērtējot lietā konstatētos apstākļus un pārbaudāmo laika periodu (no 2016.gada 29.decembra līdz 2017.gada 16.februārim), apgabaltiesa uzskata, ka nav pamata arī konstatēt ilgstošu nenoteiktību, ko radīja iestāde. Pieteicējs pats bija norādījis iestādei savas prasības un nosacījumus, pie kādiem viņš būtu ar mieru turpināt valsts civildienesta attiecības. Tā kā, nesagaidot situācijas atrisinājumu, pieteicējs iesniedza atlūgumu, šobrīd nav pamata prognozēt un analizēt iespējamo (hipotētisko) iestādes rīcību, kāda tā būtu bijusi, ja pieteicējs būtu turpinājis pildīt valsts civildienesta ierēdņa amata pienākumus. Līdz ar to, ņemot vērā arī pirmās instances tiesas spriedumā norādītos apsvērumus, kurus apgabaltiesa neatkārto, secināms, ka lietā neatrodas pierādījumi tam, ka attiecībā pret pieteicēju iestādē būtu īstenots mobings.

Apgabaltiesa izvērtēja arī pieteicēja iesniegtos sarunu pierakstus (*lietas 1.sējuma 239.-242.lapa*), taču arī tie neapliecina pieteicēja apgalvojumu, ka viņam iestādē bija radīti neciešami apstākļi ilgstošā laika periodā. Pieteicējs cita starp ir norādījis, ka iestādē bija 80 iesniegumi (*lietas 1.sējuma 241.lapa*), un, ņemot vērā šo apstākli, nav pamata uzskatīt, ka atbildes nesniegšana rakstveidā uz pieteicēja 2016.gada 29.decembra iesniegumu līdz 2017.gada 16.februārim būtu

vērtējama kā mobings vai kā iestādes vēlēšanās apzināti uzturēt nenoteiktu situāciju ar mērķi, lai pieteicējs iesniedz atlūgumu. Atbildes sagatavošana uz lielu daudzumu iesniegumu prasa laiku un iestādes resursus, tāpēc apgabaltiesas ieskatā tieši ievērojamais iesniegto iesniegumu skaits (80 iesniegumi) bija patiesais iemesls, kādēļ netika savlaicīgi sniegtas atbildes uz pilnīgi visiem iesniegumiem.

No pieteicēja iesniegtajiem sarunu pierakstiem izriet, ka valsts civildienesta ierēdņa amata vieta pieteicējam bija noteikta (*lietas 1.sējuma 241.lapa*). Turklāt lietā neatrodas pierādījumi tam, ka pieteicējam būtu radīti šķēršļi, kuru dēļ viņš nespētu īstenot savas valsts civildienesta ierēdņa tiesības normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

[25] Rezumējot visu iepriekš minēto, apgabaltiesa secina, ka lietā nav pierādīts fakts, ka pirms pieteicēja 2017.gada 16.februāra iesnieguma (par atbrīvošanu no amata) iesniegšanas būtu pastāvējuši svarīgi iemesli, kas, pamatojoties uz tikumības un taisnprātības apsvērumiem, objektīvi liegtu pieteicējam iespēju turpināt valsts civildienesta attiecības.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt /pers. A/pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2017.gada 21.marta rīkojuma Nr.9.6-12/1689 grozīšanu (kā valsts civildienesta attiecību izbeigšanas pamatu piemērojot Darba likuma 100.panta piekto daļu), par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, piešķirot atlaišanas pabalstu saskaņā ar Darba likuma 112.pantu, kā arī par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

R.Paegle

Tiesnese referente

I.Kaļiņina

Tiesnese

M.Osmane

Tiesnese